

Friesland: waar Nederland oplaadt

Wat ik als ondernemer zie, vanaf ons eigen erf in Akkrum en Weidum

Rienk de Jonge · eigenaar Pean-buiten en Zeilschool Pean · bestuurslid Groepen Friesland

Ik ben geen econoom en geen brancheclub. Ik ben ondernemer. Met 45 mensen (samen zo'n 20 voltijdbanen) verhuren we lodges, groepsaccommodaties en boten aan het water in Akkrum. In Weidum hebben we een hotel met restaurant, tiny houses en houseboats. En op Pean komen al bijna zestig jaar schoolkampen. Ik woon zelf in Friesland en ga hier ook op vakantie, op het water. Dus ik kijk als ondernemer, inwoner én vakantieganger. Wat hieronder staat, zie ik in mijn eigen agenda en cijfers.

Nederland heeft geen toerismeprobleem, maar een verdelingsprobleem.

Friesland heeft ruimte, water en rust. Daar komt Nederland opladen. Wij willen daarin investeren. Maar de rekening voor de gast loopt op, en die betalen we steeds vaker zelf. **En niet alleen wij: ook de bakker, de fietsverhuur en de scholen merken het.**

WAT IK ZIE Vier dingen uit de praktijk

1 De hogere btw betalen wij zelf

Wat de gast betaalt voor één nacht in een waterlodge in Akkrum (september)

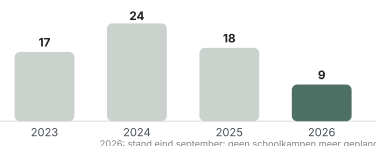

De gast betaalt **€ 249 per nacht, net als vorig jaar**. Maar sinds 1 januari gaat er 21% btw af in plaats van 9%. Wij houden dus **€ 12 per nacht minder** over.

Duurder maken gaat niet. Dan gaat de gast naar Duitsland of België, daar is de btw 7 en 6%. Dat geld missen we gewoon om te investeren.

2 Schoolkampen: dit jaar gehalveerd

Schoolkampen en andere onderwijsgroepen die bij ons doorgingen, per jaar

Dit jaar zegden **12 groepen af**, zo'n 500 leerlingen; vorig jaar 3. De grote vaste scholen komen nog; de **basisscholen uit de buurt haken af**. Wij vroegen per leerling dit jaar iets minder (€ 225 tegenover € 234, zonder btw); toch betaalt de school meer: **€ 272 in plaats van € 255**. Voor een school stapelt het:

- de btw ging van 9 naar 21%, en **een school betaalt btw net als een gezin: ze kan die niet terugvragen**;
- de ouderbijdrage is vrijwillig, maar **elk kind moet mee**: het risico ligt bij de school;
- het Jeugdeducatiefonds kreeg **50% meer hulpvragen** voor schoolreis en -kamp (3.300, mei 2026).

Een schoolkamp is vaak **de eerste kennismaking met Friesland**. Wij zien die kinderen later terugkomen, met vrienden of met hun eigen gezin.

3 En de toeristenbelasting komt er nog bij

Toeristenbelasting per persoon per nacht in Akkrum (gemeente Heerenveen)

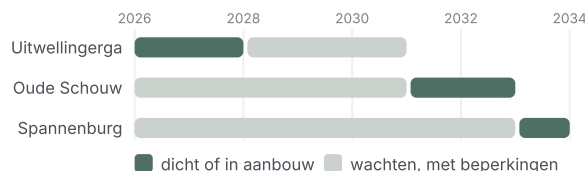

Bijna drie keer zo hoog in vijf jaar. Een gezin van vier, een week in Akkrum: in 2021 € 28 toeristenbelasting, nu € 74. Onze gasten betaalden vorig jaar samen **ruim € 35.000**: zo'n **1 op de 20 euro** van heel Heerenveen.

Ik snap de gemeente wel: die krijgt te weinig van het Rijk, en dit is naast de OZB een van de weinige knoppen waar ze aan kan draaien. **Zo betaalt de gast de gaten in het gemeentefonds**, bovenop 21% btw. Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren: in 2025 in één keer 60 tot 67% erbij.

4 Bruggen die niet draaien

Rijksbruggen op de vaarweg Lemmer-Delfzijl, dwars door ons vaargebied

Gasten snappen het niet: **een waterprovincie waar de bruggen het niet doen**. Dat speelt in heel Friesland. Oude Schouw en Spannenburg zijn 75 jaar oud. Over een brug die draait praat niemand. Over een brug die niet draait praat de gast thuis nog lang. Het onderhoud is jaren uitgesteld. **Rijkswaterstaat valt onder het Rijk: dit ligt bij u.**

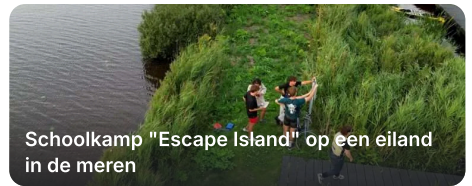
Ik sta niet alleen. Collega's bij Groepsaccommodaties Nederland, Overijssel: "Stapelend btw en verbod op verplichte ouderbijdrage maken scholen angstig te reserveren." Drenthe: "Wij zien dat Duitse en Belgische groepen afvallen omdat het te duur voor ze wordt."

Akkrum: waterlodges aan het meer

Weidum: tussen de Friese weilanden

Schoolkamp "Escape Island" op een eiland in de meren

WIE WIJ ZIJN **Peaen in het kort**

± 60 jaar

schoolkampen en zeilles op Peaen, een boerderij aan het water die er rond het jaar 1000 al stond

Akkrum

12 waterlodges en het Voorhuis, 2 groepsaccommodaties, sloepen en zeilboten

Weidum

10 hotelkamers, 10 tiny houses, 2 houseboats, een groepsaccommodatie en restaurant WeidumerHout

45 mensen

aan het werk, samen zo'n 20 voltijdbanen, gewoon op het platteland

HOE WIJ ONDERNEMEN **Luxe zit in de plek, niet in gouden kranen**

Duurzaam, omdat het hoort

Lodges die hun eigen energie opwekken. Een voedselbos waar gasten mogen plukken. Geen wegwerpplastic. Akkrum heeft Green Key Goud, Weidum is op weg.

Het dorp mag ook komen

Peaen is niet alleen voor gasten. Mensen uit het dorp komen er, verenigingen kunnen bij ons terecht, en we doen mee als er in de buurt iets moet gebeuren.

Werk om de hoek

Een baan dichtbij huis, voor jong en oud. Gasten halen hun brood bij de bakker en drinken een biertje op het terras. Zo blijft er wat te doen in Akkrum.

SAMEN MET TAF EN GROEPEN FRIESLAND **Zo kijken wij er in Friesland naar**

De Friese paradox

Tevreden met het leven: nr 1 van 12 provincies (87%)

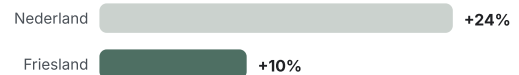

Inkomen: nr 11 van 12 provincies (mediaan € 32.200)

Het meeste welzijn bij bijna het laagste inkomen. Dat zit in de ruimte, het water en de rust. Precies waar onze gasten voor komen. Daar moeten we zuinig op zijn, en er slim gebruik van maken.

Verwachte groei van het aantal gasten, 2023–2035

De groei gaat naar plekken die al vol zijn. Hier is nog ruimte, en de Friezen vinden het prima:

8%

vindt dat er **te veel** toeristen zijn

4 op 10

ziet er **meer winkels en horeca** door

7%

van alle Friese banen zit in gastvrijheid

Onze gasten komen vooral uit de Randstad, om op te laden. Wie kort blijft, zoekt iets te doen en vindt dat in Akkrum zo: een boot, de bakker, een terras. Zo verdient het dorp mee. Booking en Airbnb? Gewoon een verkoopkanaal, daar hoeft u voor ons niks aan te doen.

MIJN VRAGEN **Wat de Kamer kan doen**

- 1 Stel schoolkampen vrij van btw.** Een school betaalt btw net als een gezin en kan die niet terugvragen: voor de school werd een kamp in één keer 11% duurder. Een vrijstelling voor school- en jeugdkampen, of anders het lage tarief van 9%, maakt het kamp weer haalbaar. Niet voor ons, maar voor de kinderen en de basisscholen.
- 2 Draai de btw-verhoging op logies terug.** De gast betaalt niet meer, dus de extra btw betalen wij zelf, en dat raakt elke ondernemer die gasten laat overnachten. Draai die verhoging daarom terug.
- 3 Zorg dat de bruggen draaien.** Bruggen en vaarwegen zijn voor ons wat de snelweg is voor de Randstad. Zorg dat ze het doen, plan werk buiten het vaarseizoen en schuif Oude Schouw en Spannenburg niet weer door.
- 4 Investeer in de regio, en maak het ons makkelijker om zelf te investeren.** Investeer zichtbaar in de regio's waar de gasten komen, via fondsen die ondernemers en overheden samen opzetten, zoals het Gastvrij Omgevingsfonds van TAF. Voer het actieplan *Minder regels, meer gastvrijheid* van de Landelijke Raad (mei 2026) uit, met één simpele regeling voor het laatste stukje van een verduurzaming. En geef gemeenten genoeg geld, zodat de toeristenbelasting geen gatenvuller hoeft te zijn.

Kijk niet naar wat de regio kost, maar naar wat ze oplevert. En investeer daarin.

Eigen gegevens Peaen-buiten: boekingen en prijzen (Hostaway/PriceLabs, sept. 2025 en 2026); onderwijsgroepen uit 123boeken (2023–2024) en MICE Operations (2025–2026); toeristenbelasting 2025 uit de jaarrekening.
Rijksoverheid: vrijwillige ouderbijdrage (sinds 1-8-2021). Jeugdeducatiefonds, via Ouders & Onderwijs (juni 2026).

Gemeente Heerenveen: tarieven toeristenbelasting en Themabegroting 2026; Bungalowparkoverzicht (tarief 2021).
CBS, Gemeenten begroten € 15,3 mrd aan heffingsopbrengsten (5-2-2026); CBS, tevredenheid met het leven en besteedbaar inkomen per provincie (2023).
Rijkswaterstaat, bruggen Hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl (2026).

Toerisme Alliantie Friesland, Koersdocument 2027–2031 (aug. 2026), o.b.v. NBTC/CELTH Forecast 2035 en Merk Fryslân.
Significant APE, Impactanalyse btw-verhoging logies (2025). Landelijke Raad voor Recreatie en Toerisme, Minder regels, meer gastvrijheid (mei 2026).